

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 10. Vtrum matrimonium fidelium consummatum possit aliquo modo
solui quoad vinculum sic, vt vtrique liceat aliud inire.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Probatur Tertio: Quia in alijs quibusdam casibus Iuris diuini Pontifices possunt dispensare, vt in iuramentis, & votis, etiam solemnibus; quæ tamen solemnia vota non minus videntur hominem obligare, quàm matrimonium non consummatum; cuius signum est, quòd huiusmodi vota matrimonium soluant.

Probatur Quarto: Hæc potestas erat valdè expediens Ecclesiæ ad consulendum salutem animarum, & occurrèndum grauissimis scandalis, quæ nascerentur, si talia matrimonia nunquam solui possent.

DVBIUM IX.

Quantum temporis concessum est coniugibus post contractum, vt possint ingredi Religionem?

102
Semper ante consummationem licet ingredi Religionem.

Quidam dicunt solum duos menses concedi. Sed dicendum est, eos semper posse ingredi Religionem, quàm diu matrimonium non est consummatum. Patet ex Cap. Verum, de Conuersione coniugatorum. & Cap. Desponsatam 27. q. 2. quibus locis nullum tempus determinatur. Nec obstat Capitulum Ex publico, de Conuersione coniugatorum: nam solum iubet Pontifex, vt Episcopus, ad quem causa delata erat, compellat coniugem volentem intrare Religionem, vt intra duos menses vel Religionem ingrediatur, vel debitum viro reddat; vnde illi duo menses numerandi sunt à tempore sententiæ Iudicis, non à tempore contractus. Hinc rectè colligunt Doctores, coniugem deliberantem de ingressu, habere ius negandi debitum per duos menses à contractu.

Quid si inuitam opprimat maritus?

Petes: Quid si maritus vi opprimat vxorè volentem ingredi Religionem, poteritne ingredi? Respondeo: Valdè probabile est non posse. Ratio est; quia matrimonium iam est consummatum. Docet Couar. 2. p. c. 7. §. 4. n. 15. Dices: Ergo priuatur suo iure sine sua culpa. Resp. Id mirum non esse, cum in similibus rebus id sæpè accidat; vt in iure ad Ordines, ad beneficia, & ad matrimonium. Aduerte tamen, contrarium quoque probabile esse; scilicet vxorem posse Religionem capessere: quod tenent multi recentiores. Tunc tamen maritus debet viuere cælebs; quia, cum matrimonium fuerit consummatum, non soluitur vinculum. Ita Henriches lib. 1. de Matrimonio, c. 8. qui citat multos recentiores, & antiquos Canonistas.

DVBIUM X.

Vtrum matrimonium fidelium consummatum possit aliquo modo solui quoad vinculum, sic, vt vtrique liceat aliud inire?

103
Lutherus asserit.

Lutherus docuit posse solui ob quasuis causas, ob quas alter alteri displicet; vel non ita commo- dum præbet; vt ob hæresim, ob crebras rixas, ob diuturnam absentiam, ob suasionem peccati, &c. Vnde ipsius sententiâ facilius possunt solui matrimonia, quàm alij contractus; vt notauit Ruardus art. 18. Calvinus, & alij volunt solui, saltem causa fornicationis. In quam sententiâ propendet Caietanus in cap. 19. Matth. & Catarinus lib. 5. contra Caietanum, decepti Paraphrasi Erasmi, qui etiam huic sententiæ fauet.

Afferitio fidei est negans.

Sed fide tenendum est, hoc vinculum nullo casu, præterquam morte, solui posse. Est definitum à Concilio Tridentino sess. 24. can. 6. & 7.

Probatur Primo: Ex Script. Marci 10. v. 11. Dominus scorsim explicans Apostolis, quæ dixerat

Phariseis, ait: *Quicumque dimiserit vxorem suam & aliam duxerit, adulterium committit super eam; & si vxor dimiserit virum suum, & alij nupsierit, mœchatur.* Et Lucæ 16. v. 18. *Omnis qui dimiserit vxorè suam, & alteram ducit, mœchatur; & qui dimissam à viro ducit, mœchatur.* His locis vniuersè pronuntiat Dominus, esse adulterum, qui priore dimissa aliâ duxerit: ergo non soluitur vinculum prioris matrimonij per dimissionem. Vide D. August. lib. 1. de Adulterinis coniugijs cap. 9. vbi grauius reprehendit eos qui has Scripturas tam euidentes non intelligunt vniuersaliter.

Luca 16.

Neque exceptio illa, quæ est apud Matth. c. 5. & 19. (nisi ob fornicationem) pugnat cum his propositionibus Scripturæ tam vniuersalibus: nã solum respicit illam partem, qui dimiserit vxorè suam: voluit enim Matthæus explicare causam, ob quam liceret dimittere, nõ verò ob quam liceret aliam ducere. Capite 5. sic dicitur: *Omnis qui dimiserit vxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam mœchari; & qui dimissam ducit, adulterat;* qui locus difficultatem non habet: qui enim vxorem suam dimittit extra causam fornicationis, facit eam mœchari; id est, est illi auctor vt adulterium committat cum alio viro, vnde eius adulterium ipsi imputatur. Si tamen ob causam fornicationis ipsam dimittat, iam non facit eam mœchari, sed mœchantem dimittit, vt inquit Augustinus loco citato, nec adulterium eius ipsi imputatur. Capite vero 19. sic dicitur: *Quicumque dimiserit vxorem suam (nisi ob fornicationem) & aliam duxerit, mœchatur; & qui dimissam duxerit, mœchatur:* vbi hæc exceptio dupliciter potest exponi: Primò, Vt legatur per parenthesisem, & sensus sit, quicumque dimiserit vxorè suam (quod non licet nisi ob fornicationem) & aliam duxerit, mœchatur. Vbi aduerte, idèò exceptionem positam esse, non post illa verba & aliam duxerit, sed ante; vt intelligeremus, ne in hoc quidem casu licere aliam ducere, quando licitè dimissa est; nam vir etiam tunc mœchatur, si aliâ duxerit. Vide Hieronymum in hunc locum. Ita forè exponunt recentiores. Secundò, Vt illa exceptio non intelligatur exceptiuè, sed negatiuè; hoc sensu: *Quicumque dimiserit vxorem suam extra causam fornicationis, de qua modò non ago, mœchatur.* Ita D. August. lib. 1. de Adulterinis coniugijs c. 9. Idèò autè tunc Dominus nolebat causam fornicationis comprehendere, quòd Pharisei potuissent apud plebem eius orationem tam generalem calumniari. Vide plura apud Maldonatum in c. 5. & 19. Matthæi.

Idem probatur 1. ad Cor. 7. v. 10. *Ijs qui matrimonio iuncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, vxorè à viro non discedere: quòd si discesserit, manere inuuptâ, aut viro suo reconciliari.* Loquitur Apostolus de muliere, quæ ob iustam causam discessit: nam dat ei optionem vt redeat, vel vt non redeat; quod nullo modo possit, nisi ob iustâ causam diuortij fuisset. Iubet tamen eam manere inuuptâ, si nolit reconciliari: vnde euidenter est, vinculum nõ esse solutum. Idem eodem capite. v. 39. *Mulier alligata est legi, quanto tempore vir eius viuit.* Et ad Roman. 7. v. 3. *Viuenti viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro.* Hæc verba, inquit Augustinus lib. 2. de Adulterinis coniugijs c. 4. *toties repetita, vera sunt, viua sunt, sana sunt, plana sunt.*

Probatur Secundò: Ex Concilijs. Vide Canonem 48. Apostolorum, vbi iubetur excommunicari qui dimissa vxore aliam duxerit: & Canonem 9. Conc. Elibertini. Vide etiam Concil. Mileuitanum c. 17. *Placuit, vt secundum Evangelicam & Apostolicam*

Concilia.

postolicam disciplinam, neque dimissus ab vxore, neque dimissa a marito alteri coniungantur, sed ita manent aut sibi inter reconcilientur. Idem definitur in Concilio Foroiulienf. c. 10. & ab Innocentio I. epist. 3. c. 8. Ab Innocentio III. Cap. Gaudemus, de Diuortijs Denique à Concilio Florentino & Tridentino. Vt valde mirum sit Catarinum & Caietanum hac de re dubitare potuisse.

105
Pares.

Probatur Tertio: Ex Patribus. Iustinus Martyr Apologia pro Christianis ad Antoninum Imperatorem, ponit inter dogmata Christianæ religionis, Adulterium esse si quis dimissam ab alio duxerit. Origenes Tract. 7. in Matthæum, dicit esse contra Scripturam, Dimissam alterius ducere. Ambrosius in cap. 16. Luca: in illa verba, Qui dimittit vxorem, multa scribit in hanc sententiam. Similiter Hieronymus de obitu Fabiolæ. Item epistola ad Amandum, & in cap. 19. Matthæi. D. Augustinus libris duobus ad Polentium de Adulterinis coniugijs, qui erat in eo errore, ex professo id demoustrat, & in lib. de Bono coniugali. Deinde Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus & Oecumenius. Anselmus quoque & alij in cap. 5. vel 19. Matthæi, & in cap. 7. prioris ad Corinthios. Quibus adde Magistrum cum Doctoribus dist. 35.

106
Triplex ratio.

Probatur Quarto: Ratione. Prima ratio est: Si ob fornicationem posset solui vinculum matrimonij consummati, melior esset conditio mulieris fornicariæ, & ob suam fornicationem dimissæ, quam mulieris honestæ dimissæ sine sua culpa, quod est contra omnem æquitatem, & sapientissimam Christianæ legis dispositionem. Secunda ratio: Si vinculum sic posset solui, aperiretur aditus infinitis repudijs, nam, coniuges sæpè fornicarentur vt matrimonium posset solui, & sic magnum commodum ex fornicatione reportarent: quod ne fieret, lex vetus non volebat fieri repudium ob fornicationem vxoris, sed fornicariam iubebat lapidari: multò ergo minus id permitti debuit in lege noua. Sæpè etiam alter alteri calumniam fornicationis strueret, quando vellet separari. Has & similes occasiones oportuit per legem nouâ vitari. Tertia ratio: Dominus Matthæi 19. coniugium ad primæuam institutionem reuocauit, cui repugnat solutio vinculi. Vnde prorsus repugnat cum intentione Domini, dicere illam excepisse fornicationem quasi propter illam vinculum possit solui.

107
1. Obiectio ex Canone Concubusii.

Dices Primò: Canone Concubusii 32. quest. 7. dicitur, eum, qui cum vxoris forore dormierit, neutram habere posse; ipsius tamen vxorem posse nubere, cui voluerit.

Respondeo: Iuxta Glossam, loquitur Pontifex de coniugio, quod parti innocenti post mortem coniugis conceditur; quod tamen non conceditur ei, qui peccauit; quamuis vxori sit superstes. Eodem modo intelligendus est Canon qui incipit, *Quadam*, eadem questione.

2. Obiectio ex Ambrosio.

Dices Secundò: Ambrosius in cap. 7. prioris ad Corinth. ait Apostolum non dicere de viro, si dimiserit vxorem, maneat celex, vel reconcilietur vxori, sicut de vxore dimissa dixerat: *Quia*, inquit, viro licet aliam vxorem ducere, vxori non licet nubere alteri viro.

Respondeo cum Magistro dist. 35. ex Gratiano 32. q. 7. illa verba fuisse ab aliquo falsario addita, vel certe parum interesse quid iste auctor senserit, cum confiter non esse Ambrosij opus, de cuius sen-

tentia satis constat tum ex Commentario in c. 16. Luca: vbi docet Virum machari, si dimissa vxore aliam duxerit: tum ex lib. 1. de Abraham cap. 4. vbi docet Patri iure coniugibus concedi diuortium; quod est aperte contra hanc sententiam.

DVBIVM XI.

Virum possit aliquando fieri diuortium quoad torum, & cohabitationem, inter coniuges?

Respondeo & Dico Primò: Aliquando posse fieri diuortium quo ad torum & cohabitationem, idque vel ad tempus, vel in perpetuum, ob varias causas. Definitur in Concilio Tridentino sess. 24. cap. 8.

Dico Secundò: Hoc diuortium fieri posse dupliciter. Primò: Vtriusque consensu: vt si uterque ingrediatur Religionem, vel cesset si vxore Religionem ingrediente, vir ordinetur. Secundò: Sine consensu alterius: sic coniux innocens potest dimittere alterum ob eius crimen.

Dico Tertio: Hoc crimen, ob quod diuortium fieri potest, est multiplex. Primum est, Fornicatio seu adulterium coniugis, Matthæi 5. & 19. Vbi

Aduerte Primò: Sub fornicatione omnem illicitum coitum contineri; vt patet Canone *Metrices*, 324. q. 4. & Can. *Non solum*, q. 7. eadem causa. Vnde ob Sodomiam fieri potest diuortium, vt communiter Doctores docent dist. 36. & Siluester V. *Diuortium*, q. 7. idque non solum si coniux cum alio tale crimen commiserit, sed etiam si ipsam coniugem, tali modo, renitentem cognouerit. Vide Couar. 2. p. cap. 7. §. 5.

Aduerte Secundò: Caietanum in c. 19. Matthæi putare, solum permitti, vt vir vxorem fornicantem, non autem vt vxor virum fornicantem dimittat. Sed contraria sententia est omnino certa, & communis: patet ex Apost. 1. ad Cor. 7. v. 11. qui, sicut ait, *Vir vxorem non dimittat*, scilicet nisi ob iustam causam; sic etiam dicit, *Vxor a viro non discedat*, hoc est, virum non dimittat: non enim vxor solet virum expellere domo, sed ab eo recedere. Itè sicut dixit, *Vxor non habet potestatem sui corporis*, sed vir; ita etiam dicit, *Vir non habet potestatem sui corporis*, sed vxor: ergo in causa diuortij par est vtriusque potestas. Idem patet ex Can. 17. Conc. Mileuitani. Et ex D. August. lib. 1. de Adulterinis coniugijs c. 8. Et Innocentio III. Cap. *Gaudemus*, de Diuortijs.

Secundum crimen ob quod dimitti potest, est hæresis, vel Apostasia, iuxta illud Apostoli ad Titum 3. v. 10. *Hæreticum hominē post vnam & secundam correptionem deuita*. Non potest tamen ob hæresim coniugis fieri diuortium perpetuum, nisi vel iudicio Ecclesiæ separentur, vel certe coniux sit hæreseos condemnatus, quæ condemnatio implicite pœnâ diuortij continet. Colligitur ex Cap. *De illa*, de Diuortijs, & Cap. *Mulier*, de Conuersione coniugatorum. Nec obstat Cap. *Quanto*, de Diuortijs, in fine, vbi insinuat coniugē ab heresi conuersum debere ab altero recipi: quia intelligi potest de eo, qui non fuit condemnatus hæreseos.

Tertium est: Si coniux conetur alterum pertinaciter in aliquod peccatum pertrahere; iuxta illud, *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum & proijce ab te*, in quem locum vide Hieronymum.

Quartum est: Si alter alteri graue malum corporis machinetur: vt si vxor sit venefica, vel contraria: si maritus in vxorem seuitiam exercent.

H h h iij Quintus.

108

109

In diuortio par est vtriusque coniugis potestas.

109